

## บทที่ 5

### สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยผสมวิธี (Mixed-Methods) ประเภทหลายขั้นตอน (Multi-State Design) โดยใช้การรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษา และการวิเคราะห์เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Content Analysis) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) และการประชุมผู้เชี่ยวชาญ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิจัยดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

#### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

#### วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ระยะที่ 2 สร้าง (ร่าง) รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ระยะที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

## กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบผสมวิธีเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ จึงดำเนินการวิจัยโดยวิเคราะห์และสังเคราะห์จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Content Analysis) และสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Focus Group Discussion) จำนวน 10 ท่าน เพื่อกำหนดเป้าหมายอันได้แก่ ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะดังกล่าว เป็นเบื้องต้น หลังจากนั้นได้สร้างแบบสอบถามและเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) และนำข้อมูล (องค์ประกอบ) ที่ได้มาร่างเป็นองค์ประกอบของรูปแบบ พร้อมก็นำเสนอที่ประชุมผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 ท่าน เพื่อประเมินและให้ข้อเสนอแนะ

## เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง ใช้ตารางวิเคราะห์
2. การสนทนากลุ่ม ใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม
3. การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ
4. การประชุมผู้เชี่ยวชาญ ใช้แบบประเมินความถูกต้องครอบคลุม ความเหมาะสม

ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์

## สรุปผลการวิจัย

จากวิธีดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ผลการวิจัยพบว่าเมื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าองค์ประกอบเบื้องต้นของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ได้มาจากการสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีจำนวน 7 องค์ประกอบ และจากการสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิได้ยืนยันทั้ง 7 องค์ประกอบและแนะนำให้เพิ่มเติม “ทีมนิเทศจิตอาสา” ซึ่งเป็นโครงการเฉพาะที่กำลังดำเนินการในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อีก 1 องค์ประกอบ รวมเป็น 8 องค์ประกอบ 38 ตัวบ่งชี้ และเมื่อได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบเชิงยืนยัน Confirmatory Factor Analysis (CFA) เพื่อกำหนดองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับ

ประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสร้าง(ร่าง) รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่างรูปแบบมีความถูกต้องครอบคลุม มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ จำนวน 8 องค์ประกอบ และ 38 แนวทาง เรียงลำดับตามน้ำหนักความสำคัญขององค์ประกอบ ดังนี้ การพัฒนาคุณภาพของครู การประเมินผลทางการเรียน การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ หลักสูตรสถานศึกษา งบประมาณเพื่อการศึกษา ความร่วมมือของชุมชน และทีมนิเทศจิตอาสา ดังรายละเอียดขององค์ประกอบและแนวทางต่อไปนี้

### 1. การพัฒนาคุณภาพของครู ประกอบด้วย 5 แนวทาง คือ

- 1) ควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการเรียนรู้พัฒนาตนเองทางการใช้ทักษะการศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเองจากการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การค้นหาข้อมูล เทคนิคในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียน ทั้งในอินเทอร์เน็ต หนังสือและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ
- 2) ควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้เข้ารับการอบรมพัฒนาตนเองทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อเป็นการเรียนรู้เปิดโลกกว้างในการค้นหามุมมองใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) ควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนศึกษาดูงานแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อนำไปเป็นแนวทางการดำเนินงานที่ดี สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนต่อไป
- 4) ควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้หลากหลายช่องทางเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
- 5) ควรมีการนำระบบการประเมินสมรรถนะและผลงานมาใช้ โดยมีการนำผลงานทางด้านคุณภาพที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนทางด้านทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มาใช้ในการประเมินผลงานของครูผู้สอนเพื่อให้ผลลัพธ์ทางด้านความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานให้กับครูผู้สอน ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นการพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนให้เกิดขึ้นอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ

## 2. การประเมินผลทางการเรียน ประกอบด้วย 4 แนวทาง คือ

- 1) ควรมีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานด้านการประเมินผลทางการเรียนระดับโรงเรียนไว้ให้ชัดเจน เพื่อให้การวางแผนทางของครูผู้สอนมีความสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียน
- 2) ควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้วิธีการประเมินผลที่มีความหลากหลายในการประเมินผลทางการเรียนรู้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน มีการประเมินผลทั้งระดับบุคคลและการประเมินเป็นทีม ประเมินผลในเชิงคุณภาพ เน้นการปฏิบัติจริงและตามสภาพจริง
- 3) ควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้มีความเหมาะสม สามารถนำประโยชน์จากผลสะท้อนการปฏิบัติของผู้เรียนมาปรับปรุงและแก้ไขงานใช้เครื่องมือให้มีการสะท้อนกลับสองทางทั้งผู้สอนและผู้เรียนได้อย่างรวดเร็ว เพื่อให้การประเมินผลทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) ควรมีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานในการวัดผลและประเมินผลทางการเรียนของครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอและมีความต่อเนื่อง ตั้งแต่การวางแผนทางการวัดผลและประเมินผลทางการเรียนที่ควรมีความชัดเจนและตรงตามเป้าหมาย การดำเนินการประเมินผลทางการเรียนมีความเหมาะสม มีวิธีการประเมินผู้เรียนที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับบริบทในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

## 3. การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 แนวทาง คือ

- 1) ควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากปัญหาและเรียนรู้จากการลงมือทำ เน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ ปฏิสัมพันธ์ต่อกัน สนุกสนานกับการเรียนรู้ และออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนสามารถประเมินความก้าวหน้าของตนเองได้
- 2) ควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้สื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีการเตรียมผู้เรียนให้มีความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยี ทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนรู้จักใช้เทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้ข้อมูล การป้อนกลับระหว่างกัน
- 3) ควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม เช่น การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้รู้จักการแก้ปัญหา สร้างสรรค์งาน รู้จักการทำงานเป็นทีม และกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากภายใน โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้
- 4) ควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกระบวนการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความเป็น

พหุวัฒนธรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เข้าใจในความต่างที่มีความหลากหลาย เน้น การสร้างความรู้และความเข้าใจ ให้ผู้เรียนมีความเคารพ ยอมรับและให้เกียรติ ตระหนักในคุณค่า ของความเป็นพหุวัฒนธรรมอันนำไปสู่การบูรณาการในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

5) ควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ ของครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ให้มีความสำคัญกับการนิเทศภายในโรงเรียน ในการติดตาม การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21

#### 4. สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 แนวทาง คือ

1) ควรมีการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน เช่น การจัดโต๊ะ เก้าอี้ วัสดุ อุปกรณ์สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เสริมสร้างผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นปฏิบัติจริง ตามบริบท จัดสภาพแวดล้อมในการเรียนให้มีความเหมาะสมทั้งสำหรับการเรียนรู้เป็นกลุ่ม และ การเรียนรู้เป็นรายบุคคล เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ควรมีการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน เช่น การเตรียม อาคารสถานที่ต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา ทั้งแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนบริเวณเพื่อการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถนำไปสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน

3) ควรมีการส่งเสริมการสร้างสัมพันธ์ภาพและความรู้สึกที่ดีให้เกิดขึ้นในโรงเรียน ทั้งระหว่างบุคลากรครูด้วยกันและบุคลากรครูกับนักเรียน สร้างบรรยากาศการเรียนรู้อย่างเป็นกันเอง มีบรรยากาศความสัมพันธ์ที่ดีของทุกคนในองค์กร ช่วยเตรียมความพร้อมในการเปิดรับการเรียนรู้ ร่วมกันในการเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียน

4) ควรมีการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมทางด้านสื่อและเทคโนโลยีให้เพียงพอ และเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนสามารถเข้าถึงสื่อ เทคโนโลยีที่มีคุณภาพตลอดกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนและการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของผู้เรียน

5) ควรมีการนำจุดแข็งของชุมชนทางด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่มีอยู่ แล้วในชุมชน เช่น แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมในชุมชนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มาปรับใช้ สนับสนุนในกระบวนการจัดการศึกษาให้กับ ผู้เรียน

### 5. หลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 แนวทาง คือ

- 1) ควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทั้งฝ่ายวิชาการและครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการวางแผนในการจัดทำและดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียน
- 2) ควรมีการนำหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้รับการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนนำไปใช้สู่กระบวนการจัดทำแนวทางการจัดการเรียนรู้ต่อผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
- 3) ควรมีการกำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่มีความสอดคล้องกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้กระบวนการทางด้าน การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) ควรมีการสรุปผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในแต่ละระดับชั้นอย่างเป็นระบบ และให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ข้อเสนอแนะจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการนำไปใช้วางแผนเพื่อปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

### 6. งบประมาณเพื่อการศึกษา ประกอบด้วย 5 แนวทาง คือ

- 1) ควรมีการวิเคราะห์ และค้นหาแนวทางในการจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้ครอบคลุมการบริหารจัดการทุกด้าน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับการใช้ตามวัตถุประสงค์ในรูปแบบต่าง ๆ
- 2) ควรมีการจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมและเพียงพอในด้านการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) ควรมีการจัดสรรงบประมาณด้านการพัฒนาครูผู้สอน ทั้งในด้านความรู้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ และทักษะการใช้เทคโนโลยี ตลอดจนเทคนิควิธีการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต่อผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) ควรมีการดำเนินการจัดสรรงบประมาณด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาให้เหมาะสมสำหรับการออกแบบกิจกรรมของครูผู้สอนที่มีในรูปแบบต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างผู้เรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต่อไป
- 5) ควรมีการดำเนินการจัดสรรงบประมาณด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างเหมาะสมและเพียงพอ ในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

### 7. ความร่วมมือของชุมชน ประกอบด้วย 5 แนวทาง คือ

- 1) ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับผู้เรียน เสริมสร้างการเรียนรู้จากภายในตนเองให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน
- 2) ควรสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในรูปแบบต่าง ๆ ร่วมกับโรงเรียน
- 3) ควรสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ทางด้านทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
- 4) ควรสนับสนุนให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมกับโรงเรียน เพื่อหางบประมาณในการสนับสนุนโรงเรียนในรูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 5) ควรสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการนิเทศ เยี่ยมเยียนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียน ซึ่งควรมีการคัดเลือกตัวแทนชุมชนที่มีความรู้และมีความเหมาะสมในการร่วมนิเทศ เยี่ยมเยียนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียน

### 8. ทีมนิเทศจิตอาสา ประกอบด้วย 5 แนวทาง คือ

- 1) ควรมีการกำหนดคณะทำงานของโรงเรียนในการขับเคลื่อนการดำเนินงานการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนโดยทีมนิเทศจิตอาสาประจำโรงเรียน อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม
- 2) ควรมีการขับเคลื่อนสถานศึกษาโดยการดำเนินงาน ของทีมนิเทศจิตอาสาประจำโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อให้แนวทางการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต่อผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) ควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของครูผู้สอนทางด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยทีมนิเทศจิตอาสาประจำโรงเรียนร่วมกับทีมนิเทศจิตอาสาประจำเขตพื้นที่การศึกษา
- 4) ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการดำเนินงานทั้งระบบระหว่างครูผู้สอนและทีมนิเทศจิตอาสาประจำโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต่อผู้เรียนเป็นไปในแนวทางเดียวกัน
- 5) โรงเรียนควรนำความรู้ที่ได้รับจากการนิเทศโดยคณะทีมนิเทศจิตอาสาประจำเขตพื้นที่การศึกษา 21 ซึ่งมีข้อแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ปรับปรุงพัฒนา ดำเนินการประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ต่อผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด



## อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ โดยนำเสนอตามองค์ประกอบจำนวน 8 องค์ประกอบ ซึ่งเรียงลำดับตามค่าน้ำหนักความสำคัญขององค์ประกอบ ดังนี้

### 1. การพัฒนาคุณภาพของครู

ผลการวิจัย พบว่าการพัฒนาคุณภาพของครู มีค่าน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดเป็นอันดับที่หนึ่ง ประกอบด้วย 5 แนวทางในการปฏิบัติ คือ 1. ควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการเรียนรู้พัฒนาตนเองทางด้านการใช้ทักษะการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเองจากการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การค้นหาข้อมูล เทคนิคในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียน ทั้งในอินเทอร์เน็ตหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ 2. ควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้เข้ารับการอบรมพัฒนาตนเองทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อเป็นการเรียนรู้เปิดโลกกว้างในการค้นหามุมมองใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3. ควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนศึกษาดูงานแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อนำไปเป็นแนวทางการดำเนินงานที่ดีสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนต่อไป 4. ควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้หลากหลายช่องทางเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และควรมีการนำระบบการประเมินสมรรถนะและผลงานมาใช้โดยมีการนำผลงานทางด้านคุณภาพที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนทางด้านทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มาใช้ในการประเมินผลงานของครูผู้สอนเพื่อให้ผลลัพธ์ทางด้านความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานให้กับครูผู้สอน ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นการพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนให้เกิดขึ้นอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ

สอดคล้องกับงานวิจัยของวศิน ชูชาติ (2559) ที่ได้ทำการศึกษาในเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลคือ ปัจจัยด้านการพัฒนาตนเองของครู โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับสุทธิศักดิ์ นันทวิทย์ (2558) ที่ได้ศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ผลการศึกษาพบว่าควรให้



ความสำคัญกับการเพิ่มพูนประสิทธิภาพของบุคลากรในการปฏิบัติงาน ควรบริหารจัดการให้มีการพัฒนาศักยภาพงานของบุคลากรในองค์กรให้สอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอำเภอ นงค์เยาว์และคณะ (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 จากผลการศึกษา พบว่าโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นมีแนวทางในการบริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีทีมงานครูรุ่นพี่ที่คอยให้คำแนะนำ และมีการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ สำหรับการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษานั้นโดยได้ใช้กระบวนการ PLC (Professional Learning Community)

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง ครูในยุคศตวรรษที่ 21 ควรเป็นครูที่พร้อมเรียนรู้ ต้องใส่ใจพัฒนาตนเองให้มีทักษะของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และในขณะเดียวกันก็ต้องมีทักษะในการทำหน้าที่ครูในศตวรรษที่ 21 ด้วย ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพของครูจึงเป็นสิ่งจำเป็น หากนักเรียนมีครูที่มีคุณภาพย่อมจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เอกพัฒน์ เสีงใสส่อง (2559) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 การวิเคราะห์กลุ่มพหุ ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพการสอนของครู มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 สำหรับแนวทางการพัฒนาคุณภาพของครูนั้น ปรีดี ปลื้มสำราญกิจ (2560) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาความรู้ความสามารถของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนไว้ว่า ทำได้หลายวิธีการทั้งส่งเสริมให้ครูมีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ตลอดจนเปิดโอกาสให้ครูได้เข้าร่วมประชุมสัมมนา อบรม และศึกษาดูงาน สอดคล้องกับแนวคิดของสถาบันวิจัยแห่งประเทศไทย (2557) ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพของบุคลากรครูไว้ว่า ควรมีการส่งเสริมการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและการสร้างเครือข่าย รวมถึงควรนำระบบการประเมินสมรรถนะและผลงานของครูมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพของครู เพื่อให้ครูมีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเห็นว่า

“ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทโดยตรงกับนักเรียน ยิ่งในยุคศตวรรษที่ 21 ที่เราต้องการให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง การส่งเสริมคุณภาพของครูให้เป็นโค้ชซึ่งที่ดีสำหรับนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญมาก ”  
ศึกษานิเทศก์คนที่ 1

“บทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 ควรเติมคำว่า การสร้างเครือข่ายด้วย นอกจากการเป็นชุมชนทางวิชาชีพ ซึ่งตัวบ่งชี้ข้อนี้ให้ความหมายเป็นแนวทางที่ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนเอง หรือต่างโรงเรียนก็ได้ มีการสร้างเครือข่ายให้เกิดขึ้นต่อไปเรื่อย ๆ ให้เป็นเครือข่ายคุณภาพของครูที่มีความเข้มแข็ง” ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 2

“การที่ผู้บริหารสถานศึกษา นำเอาระบบการประเมินสมรรถนะ และผลงานมาใช้เพื่อกระตุ้นการพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนเป็นวิธีการที่เชื่อว่าจะส่งผลถึงการพัฒนาตนเองของครู ด้วยหากเราเอาผลงานทางด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน ที่เห็นได้อย่างชัดเจนมาใช้ในการประเมินผล ให้ความเกี่ยวข้องกัน ก็จะเป็นอีกหนึ่งแรงจูงใจที่จะช่วยกระตุ้นการพัฒนาศักยภาพของตนเองของครูผู้สอน” ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 3

จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบทางด้านการพัฒนาคุณภาพของครูเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญ ซึ่งแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของครูสามารถทำได้หลากหลายวิธีการ ทั้งการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การสร้างเครือข่าย ตลอดจนการนำระบบการประเมินผลงานมาใช้ในการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพของครู ซึ่งหากนำไปใช้ให้เกิดแนวปฏิบัติอย่างชัดเจน ย่อมจะทำให้การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนเกิดขึ้นกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

## 2. การประเมินผลทางการเรียน

ผลการวิจัย พบว่าการประเมินผลทางการเรียน มีค่าน้ำหนักความสำคัญเป็นอันดับที่สอง ประกอบด้วย 4 แนวทางในการปฏิบัติ คือ ควรมีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานด้านการประเมินผลทางการเรียนระดับโรงเรียนไว้ให้ชัดเจน เพื่อให้การวางแนวทางของครูผู้สอนมีความสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียนควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้วิธีการประเมินผลที่มีความหลากหลายในการประเมินผลทางการเรียนรู้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน มีการประเมินผลทั้งระดับบุคคลและการประเมินเป็นทีม ประเมินผลในเชิงคุณภาพ เน้นการปฏิบัติจริงและตามสภาพจริง ควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้มีความเหมาะสม สามารถนำประโยชน์จากผลสะท้อนการปฏิบัติของผู้เรียนมาปรับปรุงและแก้ไขงาน ใช้เครื่องมือให้มีการสะท้อนกลับสองทางทั้งผู้สอนและผู้เรียนได้อย่างรวดเร็ว เพื่อให้การประเมินผลทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และควรมีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานในการวัดผลและประเมินผลทางการเรียนของครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอและมีความต่อเนื่อง ตั้งแต่การวางแนวทาง

การวัดผลและประเมินผลทางการเรียนที่ควรมีความชัดเจนและตรงตามเป้าหมาย การดำเนินการประเมินผลทางการเรียนมีความเหมาะสม มีวิธีการประเมินผู้เรียนที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับบริบทในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สอดคล้องกับ วรรณดี แสงประทีปทอง (2561) ที่ได้กล่าวถึงแนวทางการประเมินทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า วิธีการประเมินควรเป็นการประเมินตามสภาพจริง ใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายให้เหมาะสมกับสิ่งที่ประเมิน และยังสอดคล้องกับ สถาบันวิจัยแห่งประเทศไทย (2557) ได้กล่าวถึงแนวทางในการวัดและประเมินระดับโรงเรียนไว้ว่า ควรให้มีวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เช่น การใช้ระบบแฟ้มงาน โครงการ การสอบวัดความรู้ และการแก้ไขปัญหาในชีวิตจริง ในทางที่จะช่วยพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน และการประเมินผลทางการเรียนในระดับโรงเรียน ควรเป็นการประเมินผลเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้และเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนตลอดเส้นทางการเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับอนุชา โสมาบุตร (2556) มีแนวคิดทางด้านการประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า ควรเป็นการประเมินผลที่ช่วยสร้างความสมดุลในการประเมินผลเชิงคุณภาพ เน้นการนำประโยชน์ของผลสะท้อนจากการปฏิบัติของผู้เรียนมาปรับปรุงแก้ไขงาน ใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับการทดสอบวัดและประเมินผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และมีการสร้างและพัฒนาระบบแฟ้มสะสมงานของผู้เรียนให้เป็นมาตรฐานและมีคุณภาพ

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การประเมินผลทางการเรียนเป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการวัด รวมถึงการศึกษาอย่างมีขั้นตอน มีการสรุปผล ตัดสิน และชี้คุณค่าที่ได้จากการวัดอย่างมีเหตุผล มีเกณฑ์หรือมาตรฐานเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะที่วัด เป็นกระบวนการที่ทำให้ทราบถึงความก้าวหน้าของนักเรียนว่ามีการพัฒนาระดับไหน และอย่างไร ซึ่งควรให้ความสำคัญกับการประเมินผลทางการเรียนในการส่งเสริมนักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยการประเมินผลควรมีความสอดคล้องกับเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน และการประเมินผลทางการเรียนในบริบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ควรเป็นการประเมินผลที่คำนึงถึงความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีวิธีการประเมินที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ไม่ได้อ้างอิงมาตรฐานเดียวกันทั้งหมด สอดคล้องดังคำกล่าวของศศิธร บัวทอง (2560) ที่ได้กล่าวถึงแนวทางการประเมินผลทางการเรียนไว้ทางด้านการส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่าควรมีการประเมินผลเชิงคุณภาพ เน้นการปฏิบัติจริง บูรณาการวิธีการประเมิน และใช้เครื่องมือวัดที่มีความหลากหลาย ครูผู้สอนควรมีการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้มีความเหมาะสม เช่น การสร้างและพัฒนาระบบแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน การนำประโยชน์จากผลสะท้อนจากการปฏิบัติของผู้เรียนมาปรับปรุงแก้ไขงาน และยังสอดคล้องกับสมศักดิ์ เอี่ยมคงสี (2561) ที่ได้กล่าวถึงแนวทางการประเมินนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ว่าควรมีวิธีการประเมินที่สามารถเปลี่ยนแปลง

ได้ ไม่ต้องอ้างอิงมาตรฐานเดียวกันทั้งหมด การประเมินต้องเน้นประเมินกระบวนการคิด และประเมินผลลัพธ์ที่มีคุณค่าด้วยวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งมีความสอดคล้องกับการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเห็นว่า

“ทุกโรงเรียนจำเป็นต้องมีแนวทางการวัดผลและประเมินผลอยู่แล้ว เป็นหัวใจสำคัญที่โรงเรียนจะต้องมีแนวทางการวัดผลและประเมินผลให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายที่โรงเรียนต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน” ศึกษานิเทศก์คนที่ 1

“เราควรเพิ่มเรื่องการพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้มีความเหมาะสมในการประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และควรมีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานในการวัดผลและประเมินผลทางการเรียนให้เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง” ศึกษานิเทศก์คนที่ 2

“การประเมินควรให้ความสำคัญกับความหลากหลายของวิธีการประเมินด้วย เพราะแนวทางการประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั้น เป็นการวัดทักษะหลายด้านโดยเฉพาะบริบทในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การใช้แนวทางเดียวหรือมาตรฐานเดียวอาจจะทำให้ผลของการประเมินไม่ถูกต้องกับความเป็นจริง” ครูผู้สอนคนที่ 3

จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบทางด้านการประเมินผลทางการเรียนเป็นองค์ประกอบที่ให้ความสำคัญกับการวางเป้าหมาย แนวทางของการประเมินผลทางการเรียนให้มีความสอดคล้องกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เมื่อมีการวางแนวทางที่เหมาะสม ตรงตามเป้าหมาย และใช้วิธีการที่เหมาะสม มีความหลากหลาย มีการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องย่อมจะเป็นแนวทางให้การส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

### 3. การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

ผลการวิจัย พบว่าการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 แนวทางในการปฏิบัติ คือ ควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากปัญหาและเรียนรู้จากการลงมือทำ เน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือปฏิสัมพันธ์ต่อกัน สนุกสนานกับการเรียนรู้และออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนสามารถประเมินความก้าวหน้าของตนเองได้ ควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้สื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีการเตรียมผู้เรียนให้มีความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยี ทั้งครูผู้สอนและผู้เรียน

รู้จักใช้เทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้ข้อมูลการป้อนกลับระหว่างกัน ควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม เช่น การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้รู้จักการแก้ปัญหา สร้างสรรค์งาน รู้จักการทำงานเป็นทีม และกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากภายใน โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกระบวนการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความเป็นพหุวัฒนธรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เข้าใจในความต่างที่มีความหลากหลาย เน้นการสร้างความรู้และความเข้าใจ ให้ผู้เรียนมีความเคารพ ยอมรับและให้เกียรติ ตระหนักในคุณค่าของความเป็นพหุวัฒนธรรมอันนำไปสู่การบูรณาการในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ให้ความสำคัญกับการนิเทศภายในโรงเรียนในการติดตามการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

สอดคล้องกับงานวิจัยของ อำไพ นางค์เยาว์และคณะ (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจากผลการศึกษา พบว่าโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นในด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ได้ใช้แนวคิดการศึกษาตามธรรมชาติของสมอง มีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL (Problem-Based Learning) การใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Story telling) และการสรุปทบทวน AAR (After Action Review)

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Phanit (2012) ที่ได้กล่าวถึงแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนไว้ว่า ในการจัดการเรียนรู้ ครูควรออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนรู้การลงมือปฏิบัติจริงตลอดจนควรออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าการเรียนรู้ของตนเองได้ เช่นเดียวกับแนวคิดของสถาบันวิจัยแห่งประเทศไทย (2557) ที่กล่าวถึงสถานศึกษายุคใหม่ว่า ครูผู้สอนควรมีการเรียนรู้พร้อม ๆ กับผู้เรียน สำหรับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ควรจะเป็นการส่งเสริมกระบวนการคิดที่ซับซ้อน จัดกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดด้วยตนเอง มีการตั้งคำถาม และมีการสืบค้นอย่างมีเป้าหมาย ส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์ รวมถึงการหาข้อสรุป รู้จักคิดทบทวนหาคำตอบที่เหมาะสม ตลอดจนการเรียนรู้จากปัญหาซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของเอกรินทร์ สังข์ทอง (2551) ที่ได้มีการกล่าวถึงแนวทางของการจัดการเรียนรู้ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ว่าควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมการจัดการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ให้ความสำคัญกับอัตลักษณ์ของผู้เรียน มีการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการบนพื้นฐานของความเป็นพหุวัฒนธรรม

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาในยุค ศตวรรษที่ 21 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ควรก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การเรียนรู้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตใน ศตวรรษที่ 21 ที่ครูจำเป็นต้องออกแบบการเรียนรู้ในการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำ ด้วยตนเอง ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากภายในใจและสมองของตนเอง มีความสอดคล้องกับ สุธธิตศักดิ์ นันทวิทย์ (2558) ที่ได้ศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ผลการศึกษาพบว่าควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอน มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยมีเทคนิคและ กิจกรรมในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ควรมี ระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามทางด้านวิชาการที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับการ จัดการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความเป็น พหุวัฒนธรรมในพื้นที่ ดังแนวคิดของ ศิลป์ชัย สุวรรณมณีและคณะ (2557) ที่ได้ศึกษาการวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงยืนยันรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐที่สอดคล้องกับบริบทสังคม พหุวัฒนธรรม กรณีศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบหลักที่สำคัญคือ ด้านรูปแบบซึ่งมีหลักความหลากหลาย มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ คือ ควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีทัศนคติที่ดี ต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม และครูผู้สอนควรมีการใช้รูปแบบการสอนที่มีความหลากหลาย โดยมีการพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียนเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญ และยังพบองค์ประกอบหลัก ที่สำคัญ คือองค์ประกอบด้านทักษะ ซึ่งมีหลักความหลากหลาย มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญคือ การที่ผู้บริหาร มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม นอกจากความสำคัญใน ความเข้าใจในความเป็นพหุวัฒนธรรมแล้ว การส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้สื่อการเรียนรู้ และเทคโนโลยีให้ เหมาะสมในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ก็เป็นสิ่งที่สำคัญเช่นกัน สอดคล้องกับ แนวคิดของเกรียงไกร เรือนน้อย (2554) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของสื่อและเทคโนโลยีไว้ว่าเป็นสิ่ง ที่มีบทบาทอย่างมากในการเรียนการสอน เนื่องจากเป็นตัวกลางที่ช่วยในการสื่อสารระหว่างผู้สอน และผู้เรียนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาของบทเรียนได้ตรงกับ ที่ผู้สอนต้องการ ซึ่งในการใช้สื่อและเทคโนโลยีนั้นผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาถึงลักษณะเฉพาะ และ คุณสมบัติของสื่อและเทคโนโลยีแต่ละชนิดเพื่อเลือกใช้ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการสอนและ สามารถจัดประสบการณ์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนโดยต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบใน การใช้สื่อและเทคโนโลยี ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีความ สอดคล้องกับการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเห็นว่า

“เราอาจจะใช้คำว่า การจัดการเรียนรู้ แทน คำว่าการจัดการเรียนการสอน จะดูเหมาะสมกว่า ปัจจุบันมักจะใช้คำนี้ในการสื่อถึงนักเรียนให้เด็กได้เรียนรู้” ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 1



“อยากให้มีการส่งเสริมการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ มีการนำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ให้มีการใช้สื่อหลากหลาย รูปแบบการจัดการเรียนรู้ว่ามี Active Learning หรือไม่” คีษานีเทศก์คนที่ 3

“ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีใหม่ๆ ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในภาพมุมมองของผู้บริหารสถานศึกษา” ครูผู้สอนคนที่ 2

“นอกจากการส่งเสริมในเรื่องการจัดทำแผน กระบวนการจัดการเรียนรู้แล้ว ทางด้านการนิเทศกำกับ ติดตาม นิเทศภายในก็เป็นสิ่งสำคัญมากเช่นกันในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา” ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 2

“ในการจัดการเรียนรู้ในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ควรเตรียมการจัดให้มีความเหมาะสม และก็ไม่ลืมความเป็นพหุวัฒนธรรมของนักเรียนด้วย ในกระบวนการจัดการเรียนรู้” คีษานีเทศก์คนที่ 2

จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบทางด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญ เป็นการดำเนินการเพื่อให้การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีต่อนักเรียนเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด มีการวางแผนทั้งขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ไปจนถึงวิธีการถ่ายทอดให้กับผู้เรียนโดยคำนึงถึงความเหมาะสมทั้งในแง่ของการเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และด้านการคำนึงถึงความเป็นพหุวัฒนธรรมของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งการดำเนินการตามแนวทางที่วางไว้อย่างชัดเจน จะเป็นแนวทางในการส่งเสริมผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

#### 4. สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้

ผลการวิจัย พบว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 แนวทางในการปฏิบัติ คือ ควรมีการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน เช่น การจัดโต๊ะ เก้าอี้ วัสดุอุปกรณ์สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เสริมสร้างผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้จากสิ่งที่ปฏิบัติจริงตามบริบทจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนให้มีความเหมาะสมทั้งสำหรับการเรียนรู้เป็นกลุ่ม และการเรียนรู้เป็นรายบุคคล เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน เช่น การเตรียมอาคารสถานที่ต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา ทั้งแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนบริเวณเพื่อการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถนำไปสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ควรมีการส่งเสริมการสร้างสัมพันธภาพและความรู้สึกที่ดีที่เกิดขึ้นใน

โรงเรียนทั้งระหว่างบุคลากรครูด้วยกันและบุคลากรครูกับนักเรียน สร้างบรรยากาศการเรียนรู้อย่างเป็นกันเอง มีบรรยากาศความสัมพันธ์ที่ดีของทุกคนในองค์กร ช่วยเตรียมความพร้อมในการเปิดรับการเรียนรู้ร่วมกันในการเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียน ควรมีการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมทางด้านสื่อและเทคโนโลยีให้เพียงพอและเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนสามารถเข้าถึงสื่อเทคโนโลยีที่มีคุณภาพตลอดกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนและการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน และควรมีการนำจุดแข็งของชุมชนทางด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่มีอยู่แล้วในชุมชน เช่น แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้สภาพแวดล้อมในชุมชนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มาปรับใช้ สนับสนุนในกระบวนการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน

สอดคล้องกับแนวคิดของ Kennedy (2011) ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า หน่วยงานทั้งระดับโรงเรียนและมหาวิทยาลัยควรมีการดำเนินการ ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี นำนวัตกรรมเข้ามาใช้ในองค์กรเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนและครูผู้สอนควรมีอุปกรณ์เทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ร่วมกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Savage & Savage (2010) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นองค์ประกอบที่ส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียน นอกจากจะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต่อผู้เรียนแล้วยังสร้างความสัมพันธ์อันดีที่เกิดขึ้นกับทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนได้อีกด้วย

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้เป็นส่วนสำคัญที่มีผลต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม และทั้งทางรูปธรรมและนามธรรม การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะเป็นส่วนสนับสนุนในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Hanoverresearch (2011) ที่ได้ศึกษามาตรการการออกแบบโรงเรียนที่ช่วยส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไว้และให้แนวคิดที่ว่าพื้นที่ของโรงเรียนควรได้รับการออกแบบให้มีความเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กระบวนการออกแบบสภาพแวดล้อมที่ดี จะตอบสนองความต้องการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน เป็นส่วนสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับสุทธิศักดิ์ นันทวิทย์ (2558) ที่ได้ศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ผลการศึกษาพบว่าควรให้ความสำคัญในการจัดอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเห็นว่า

“การจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้เหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญ มีรายละเอียดปลีกย่อยในการสร้างสภาพแวดล้อม จึงแยกตัวบ่งชี้ให้มีความชัดเจนทั้งภายในห้องเรียน และภายนอกห้องเรียน เป็นส่วนสำคัญที่จะส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ” ครูผู้สอนคนที่ 2

“ควรให้ความสำคัญในเรื่องบรรยากาศความรู้สึกในโรงเรียน อย่างเช่นการส่งเสริมการสร้างสัมพันธ์ภาพและความรู้สึกที่ดีให้เกิดขึ้นในโรงเรียนทั้งระหว่างบุคลากรครูด้วยกันและบุคลากรครูกับนักเรียน เพราะหากบุคลากรทั้งครูและนักเรียนมีความรู้สึกที่ดี สัมพันธภาพที่ดีต่อกัน การเรียนรู้ต่าง ๆ ก็จะเปิดรับ ทำให้นักเรียนก็อยากเรียนรู้ ครูก็มีความพร้อมในการสอน” ศึกษานิเทศก์คนที่ 3

“สภาพแวดล้อมทางด้านสื่อและเทคโนโลยีเป็นส่วนสำคัญมากอีกเช่นกัน หากนักเรียนเรามีสื่อและเทคโนโลยีในการเรียนรู้พร้อม ย่อมจะทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนรู้เกิดกับนักเรียนได้อย่างเต็มที่ ส่วนที่เหลือก็เป็นการเรียนรู้ตามศักยภาพของนักเรียนแล้ว” ครูผู้สอนคนที่ 3

“สิ่งที่เอื้อโดยไม่ต้องอาศัยงบประมาณอีกส่วนหนึ่ง ก็คือ การนำเอาสิ่งที่ดีของชุมชน สิ่งที่เราคิดว่าเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้กับนักเรียน มาปรับใช้ในกระบวนการจัดการศึกษา เรียกว่านำสิ่งที่มีอยู่แล้วมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์กับนักเรียน” ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 2

จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบทางด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะมีส่วนช่วยให้การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เกิดขึ้นกับผู้เรียน ทั้งการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียนที่เหมาะสม การให้ความสำคัญกับการอำนวยความสะดวกด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี การสร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นในโรงเรียน ตลอดจนการนำสภาพแวดล้อมของชุมชนที่เอื้อต่อการเรียนรู้มาปรับใช้ในการจัดการศึกษา แนวทางดังกล่าวจะเป็นแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

## 5. หลักสูตรสถานศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 แนวทางในการปฏิบัติ คือ ควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทั้งฝ่ายวิชาการและครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการวางแผนในการจัดทำและดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียน ควรมีการนำหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้รับการปรับปรุง

หลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน นำไปใช้สู่กระบวนการจัดทำแนวทางการจัดการเรียนรู้ต่อผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ควรมีการกำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่มีความสอดคล้องกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้กระบวนการทางด้านการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการสรุปผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในแต่ละระดับชั้นอย่างเป็นระบบและให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ข้อเสนอแนะจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการนำไปใช้วางแผนเพื่อปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอมิกา รัตนมาลา (2558) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครนายก จากการศึกษาพบว่า แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาควรเน้นผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข มีความรู้ความสามารถ มีทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญ มีโอกาสใช้เทคโนโลยีข้อมูลสารสนเทศ มีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล นอกจากนี้หลักสูตรสถานศึกษาควรต้องตอบสนองการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม หลักสูตรของสถานศึกษาจะมีคุณภาพและประสิทธิผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยการบริหารจัดการหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ด้วยการบริหารจัดการเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาการศึกษา หากมีการปรับปรุงหลักสูตรตลอดเวลา จะทำให้การศึกษามีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิชัย ทองมาก (2560) ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการศึกษาในแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษานั้น มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ครูและผู้เรียนต้องร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรของสถานศึกษา โดยทำการวางแผนและจัดทำหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีการติดตามและประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรสถานศึกษา ถือเป็นหัวใจสำคัญ เป็นเครื่องกำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์ทางการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ให้ได้ประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ชุมชน และสังคม เป็นแผนการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานตามนโยบายในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของจรรยา แก้วสะอาด (2547) ที่ได้กล่าวถึงการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาไว้ว่า สถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ระบุความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา แนวการดำเนินการจัดการศึกษา เนื้อหาสาระ กิจกรรมและประสบการณ์ที่จัดให้แก่ผู้เรียน ตลอดจนวิธีการประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่างๆ

ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ และยังสอดคล้องกับนันทพล วิทยานนท์ (2555) ที่ได้กล่าวถึงรูปแบบการบริหารการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนในพื้นที่และการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานด้านวิชาการไว้ว่า ควรมีการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษาในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น มีความสอดคล้องกับการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเห็นว่า

“ควรให้ความสำคัญกับการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ที่สถานศึกษาควรดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางที่มีอยู่แล้ว ทำการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับการนำไปใช้กับเป้าหมายในการพัฒนานักเรียน” ศึกษานิเทศน์คนที่ 1

“มองว่าตัวแม่คือหลักสูตรสถานศึกษา เป็นหัวใจสำคัญของงานวิชาการ แต่เรากำลังเอาก่อนหลักสูตรไปรวมกับสื่อการเรียนรู้ที่เป็นสื่อ ควรต้องแยกไปเลยให้เป็นหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเดียวและให้เอาสื่อการเรียนรู้มารวมเป็นตัวย่อยในองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา” ศึกษานิเทศน์คนที่ 2

“เราจะทำอะไรให้หลุดจากตัวแม่ ให้ออกมาเป็นหน่วยการเรียนรู้ หลักสูตรสถานศึกษา เป็นทิศทางของเด็กเราได้เลย ว่าเราจะเห็นเด็กนักเรียนของเราเป็นแบบไหน ให้มีหน้าตาเป็นอย่างไร” ศึกษานิเทศน์คนที่ 3

“โรงเรียนต้องปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรสถานศึกษา อย่างแรกเลยให้สอดคล้องกับนโยบายและบริบทของโรงเรียนและนำหลักสูตรไปใช้กับหลักสูตรของโรงเรียนตนเอง และมีการติดตามและประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาทั้งระบบ จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด มีการสรุปผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อนำไปเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาต่อไป” ศึกษานิเทศน์คนที่ 1

จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบทางด้านหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งเป็นแม่บท และเป็นหัวใจเริ่มต้นของงานวิชาการ มีแนวทางในการบริหารสถานศึกษา ที่ควรให้ความสำคัญตั้งแต่เริ่มต้น ตั้งแต่การวางแผนและการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ก่อนนำไปใช้ในสถานศึกษา ควรมีการนิเทศ และกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นข้อมูลนำไปสู่การสรุปผลและเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

ส่งเสริมให้การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

## 6. งบประมาณเพื่อการศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า งบประมาณเพื่อการศึกษา ประกอบด้วย 5 แนวทางในการปฏิบัติ คือ ควรมีการวิเคราะห์ และค้นหาแนวทางในการจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้ครอบคลุมการบริหารจัดการทุกด้าน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับการใช้ตามวัตถุประสงค์ในรูปแบบต่าง ๆ ควรมีการจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมและเพียงพอในด้านการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการจัดสรรงบประมาณด้านการพัฒนาครูผู้สอน ทั้งในด้านความรู้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ และทักษะการใช้เทคโนโลยี ตลอดจนเทคนิควิธีการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต่อผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการดำเนินการจัดสรรงบประมาณด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ให้เหมาะสมสำหรับการออกแบบกิจกรรมของครูผู้สอนที่มีในรูปแบบต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างผู้เรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต่อไป และควรมีการดำเนินการจัดสรรงบประมาณด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างเหมาะสมและเพียงพอในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิศักดิ์ นันทวิทย์ (2558) ที่ได้ศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ผลการวิจัยพบว่าสถานศึกษาควรมีกรอบแนวคิดและวิธีการบริหารจัดการสรรงบประมาณที่เอื้อต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้งการจัดทำแผนงานงบประมาณที่ส่งเสริมต่อการจัดการศึกษา ควรมีการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศมาใช้ตรวจสอบกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า งบประมาณเพื่อการศึกษาเป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรในส่วนต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ กล่าวได้ว่าเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 ให้บรรลุตามเป้าหมายได้ สอดคล้องกับสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2557) ที่ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 รัฐควรจัดการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการศึกษาให้เพียงพอต่อการพัฒนานักเรียนให้ข้ามผ่านมาตรฐานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของปรีดี ปลื้มสำราญกิจ (2560) ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนไว้ว่างบประมาณมีความสำคัญต่อการดำเนิน



การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้วยการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ที่เป็นส่วนส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั้นมีความจำเป็นต้องได้รับงบประมาณที่เพียงพอ เช่น ในด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ทั้งเทคโนโลยีทางการศึกษา ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการจ้างบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการออกแบบหรือปรับปรุงการเรียนการสอนในระบบของเทคโนโลยี ให้องค์กรสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การบริหารจัดการทางด้านงบประมาณ ควรให้ความสำคัญในการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องทักษะในศตวรรษที่ 21 ให้มากขึ้น โดยหากสถานศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณที่สามารถบริหารจัดการเรียนการสอนและปัจจัยอื่น ๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ในด้านการส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของทั้งบุคลากรและนักเรียนในองค์กร การเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ก็เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเห็นว่า

“งบประมาณมีความสำคัญ ในการบริหารจัดการในการบริหารสถานศึกษา ใช้ในการพัฒนาครูและอีกหลาย ๆ ด้านในการสนับสนุนการส่งเสริมนักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21” ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 1

“การวางแผนทางการจัดสรรงบประมาณให้ครอบคลุมทุกด้าน เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการบริหารจัดการการศึกษา ทั้งในเรื่องของการพัฒนาครู การจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน การพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ สิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอทั้งสิ้น” ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 2

“หากนักเรียนเรียนแต่วิชาการ การสอนอย่างเดียว ไม่มีการปฏิบัติจริง จากสื่อและเทคโนโลยีที่สามารถใช้ได้จริงแล้ว จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงได้อย่างไร” ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 3

“เห็นด้วยว่าการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการบริหารจัดการเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะงานสี่ฝ่ายของการบริหาร ล้วนต้องใช้งบประมาณในการบริหารจัดการ อยู่ที่ว่าจะจัดสรรด้านไหน และอย่างไรให้เหมาะสม และให้เอื้อต่อผู้เรียนให้ได้มากที่สุด” ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 2

จะเห็นได้ว่าองค์กรประกอบทางด้านงบประมาณเพื่อการศึกษา เป็นองค์ประกอบที่มีส่วนส่งเสริมการบริหารจัดการโดยรวม ด้วยงานหลาย ๆ ฝ่ายล้วนมีปัจจัยด้านงบประมาณเป็นส่วน

ส่งเสริมสนับสนุน ทั้งด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากรครู การพัฒนาสภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ การส่งเสริมให้มีสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพ ล้วนต้องมาจากการวิเคราะห์ และวางแนวทางการจัดสรรงบประมาณให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องในการวางแผนการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

## 7. ความร่วมมือของชุมชน

ผลการวิจัย พบว่า ความร่วมมือของชุมชน ประกอบด้วย 5 แนวทางในการปฏิบัติ คือ ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับผู้เรียน เสริมสร้างการเรียนรู้จากภายในตนเองให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ควรสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในรูปแบบต่าง ๆ ร่วมกับโรงเรียน ควรสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ทางด้านทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ควรสนับสนุนให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมกับโรงเรียนเพื่อหางบประมาณในการสนับสนุนโรงเรียนในรูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการนิเทศ เยี่ยมเยียนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียน ซึ่งควรมีการคัดเลือกตัวแทนชุมชนที่มีความรู้และมีความเหมาะสมในการร่วมนิเทศ เยี่ยมเยียนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของทีฆัมพร สมพงษ์ (2559) ที่ได้ศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าองค์ประกอบทางด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งด้านความสัมพันธ์ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ความสัมพันธ์ของผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการที่สถานศึกษามีการเปิดโอกาสให้เกิดความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างสถานศึกษา กับชุมชน ให้การยอมรับชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อร่วมพัฒนาการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่นั้นเป็นบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษาในบริบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิชัย ทองมาก (2560) ที่ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการศึกษาในแนวคิดพหุวัฒนธรรม เช่น ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่าหลาย ๆ ด้านต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนเข้ามาในการจัดการศึกษา ทั้งด้านการบริหารจัดการที่ควรมีการดำเนินการตาม

แผนงาน โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับความหลากหลายของวัฒนธรรม ตลอดจนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานและปรับปรุงแก้ไข

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ความร่วมมือของชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่จะเป็นส่วนสนับสนุนให้การส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของปรีดี ปลื้มสำราญกิจ (2560) ได้กล่าวถึงบทบาทสำคัญในการกระตุ้นและส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนไว้ว่า การให้ความร่วมมือของชุมชน มีบทบาทสำคัญ ทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพบปะกันระหว่างครูผู้สอนและผู้ปกครองเป็นรายคน การวางแผนติดตามการดูแลผู้เรียนร่วมกัน การเชื่อมโยงสัมพันธ์กันเกิดเป็นความร่วมมือระหว่างกันเหล่านี้ ย่อมจะส่งผลถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Hanoverresearch (2011) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของความร่วมมือของชุมชนไว้ว่า ความร่วมมือของชุมชนจะช่วยให้เกิดการบริการร่วมกันเพื่อจัดหาสิ่งที่จำเป็น การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการด้านต่าง ๆ ที่มีมุมมองที่แตกต่างกันจะมีส่วนช่วยในการร่วมกันสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ให้โรงเรียนมีปัจจัยหลาย ๆ ด้านที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ทั้งชุมชนและโรงเรียนต้องการที่จะให้เกิดทักษะเหล่านี้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน มีความสอดคล้องกับการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเห็นว่า

“การที่ชุมชนเกิดความรู้สึกถึงการดูแลนักเรียนร่วมกันเป็นสิ่งสำคัญมาก ควรให้ชุมชนรู้เป้าหมายว่าโรงเรียนจะส่งเสริมนักเรียนให้เป็นอย่างไร และเราจะสามารถช่วยกันได้อย่างไร” ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 1

“เราอยากมองในภาพที่ว่า ให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือโรงเรียน เช่น งบประมาณ หรือช่วยสอน กรณีที่มีองค์ความรู้ อยากให้เขามาสนับสนุน ส่งเสริม มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มาถ่ายทอดให้กับนักเรียนในทักษะด้านต่าง ๆ ” ศิษยานิเทศก์คนที่ 2

“เรามองทางด้านความร่วมมือของชุมชนได้ 3 ลักษณะ คือชุมชนเข้ามาในโรงเรียน การพาเด็กไปข้างนอก ยังชุมชนเพื่อเรียนรู้ และกรณีทำร่วมกัน ในการสนับสนุนด้วยกันในการส่งเสริมนักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ” ศิษยานิเทศก์คนที่ 3

“การที่เขาได้มีโอกาสเข้ามาเยี่ยมชมการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน จะทำให้เขาได้เห็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ได้รู้ว่าอะไรที่ยังขาด หรือควรต้องเสริม และเขาอาจมีความรู้สึกว่าเขาอาจจะช่วยกันกับคุณครูได้เหมือนกัน” ศิษยานิเทศก์คนที่ 1

จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบทางด้านความร่วมมือของชุมชน เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญ เป็นส่วนที่จะสนับสนุนในการบริหารจัดการหลาย ๆ ด้านเช่นกัน ทั้งการส่งเสริมความรู้ให้กับผู้เรียนโดยภูมิปัญญาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในจัดสภาพแวดล้อมและการระดมการจัดหางบประมาณ และการมีส่วนร่วมในการนิเทศเยี่ยมเยียนการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนร่วมกับโรงเรียน แนวทางเหล่านี้เป็นการนำข้อดีของชุมชน นั่นคือจุดแข็งของชุมชนมาใช้ในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

### 8. ทีมนิเทศจิตอาสา

ผลการวิจัย พบว่า ทีมนิเทศจิตอาสา ประกอบด้วย 5 แนวทางในการปฏิบัติ คือ ควรมีการกำหนดคณะทำงานของโรงเรียนในการขับเคลื่อนการดำเนินงานการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนโดยทีมนิเทศจิตอาสาประจำโรงเรียน อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ควรมีการขับเคลื่อนสถานศึกษาโดยการดำเนินงาน ของทีมนิเทศจิตอาสาประจำโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อให้แนวทางการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต่อผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของครูผู้สอนทางด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยทีมนิเทศจิตอาสาประจำโรงเรียนร่วมกับทีมนิเทศจิตอาสาประจำเขตพื้นที่การศึกษา รวมถึงควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการดำเนินงานทั้งระบบระหว่างครูผู้สอนและทีมนิเทศจิตอาสาประจำโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต่อนักเรียนเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และโรงเรียนควรนำความรู้ที่ได้รับจากการนิเทศโดยคณะทีมนิเทศจิตอาสาประจำเขตพื้นที่การศึกษา 21 ซึ่งมีข้อแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ปรับปรุงพัฒนา ดำเนินการประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ต่อผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การนิเทศเป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญในการศึกษา มีความสำคัญต่อการพัฒนา ปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพการศึกษาในสถานศึกษา ช่วยให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตร สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ช่วยพัฒนาและแก้ปัญหาของครูหรือสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งองค์ประกอบด้านทีมนิเทศจิตอาสา เป็นลักษณะการดำเนินการที่มีการดำเนินการเฉพาะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการศึกษาพบว่าเริ่มต้นจากพื้นที่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มักจะเกิดเหตุการณ์ไม่สงบอยู่บ่อยครั้ง โดยเหตุการณ์เริ่มปะทุตั้งแต่ปี 2547 และต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ส่งผลให้ประชาชนตลอดจนเจ้าหน้าที่รัฐต้องสูญเสียชีวิตและบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก ปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบ

อย่างรุนแรงและกว้างขวางต่อการดำรงชีวิตของประชาชน ส่งผลทำให้ประชาชนไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อระบบเศรษฐกิจในพื้นที่จากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สำนักวิชาการ, 2560) และเมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่สงบอย่างต่อเนื่อง ครู บุคลากรและนักเรียนต่างก็เกิดความหวาดกลัวและขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน (รุสนานี ยาโม, 2556) แนวคิดของทิมนิเทศจิตอาสาจึงเกิดขึ้น เพื่อเป็นการให้กำลังใจ และเยี่ยมเยียน เสริมการเรียนรู้แบบ Active Learning ให้กับโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งยังเป็นการแก้ปัญหาการขาดบุคลากรในการลงนิเทศโรงเรียนในพื้นที่ด้วยในช่วงเหตุการณ์เริ่มต้น จำนวนศึกษานิเทศก์ยังมีอัตราไม่เพียงพอต่อการทำงานในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงเกิดเป็นทิมนิเทศจิตอาสาที่มีทั้งผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกซึ่งมาจากศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียนที่เกษียณอายุราชการแล้วแต่มีจิตอาสาที่จะร่วมพัฒนาการศึกษาให้กับพื้นที่ต่อไปได้เข้ามาขับเคลื่อนการศึกษาไปด้วยกัน ดังข้อมูลที่มีความสอดคล้องกับการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเห็นว่า

“ท่ามกลางความต่างของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในพื้นที่ที่จะมีความเป็นพหุวัฒนธรรม การนิเทศโดยทิมนิเทศจิตอาสา จะมีแต่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เท่านั้น ที่เราได้ทำ พื้นที่อื่นจะไม่มี ถือว่าเป็นความต่างจากพื้นที่อื่นในกระบวนการนิเทศโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ” ศึกษานิเทศก์คนที่ 2

“ทิมนิเทศจิตอาสา มีแนวทางการเป็นทีมเริ่มต้นจากการที่มีผู้มีจิตอาสาาร่วมให้กำลังใจ เยี่ยมเยียนโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยในช่วงสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลาหลายปี ทำให้ขาดอัตรากำลังใจบุคลากร เช่น จำนวนศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอในพื้นที่จนเกิดเป็นมีผู้มีจิตอาสา อาจจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่ที่เขาต้องอยู่ในพื้นที่อยู่แล้ว ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิที่อาจมาจากศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียนอาจจะเกษียณอายุราชการแล้ว แต่ยังมีความต้องการที่จะร่วมพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ให้มีคุณภาพ มาร่วมกันเยี่ยมเยียน ให้กำลังใจบุคลากรครูของโรงเรียนในพื้นที่ ซึ่งโครงการจัดการเรียนรู้ แบบ Active Learning เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (จชต.) สู่คุณภาพไทยแลนด์ 4.0 โดยยึดหลัก “ศาสตร์พระราชา” นี้เริ่มต้นจากการแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กจนพัฒนาเป็นครอบครัวโรงเรียนขนาดกลางและทุกขนาด เช่นเดียวกันกับปัจจุบันที่มีทิมนิเทศจิตอาสาครอบคลุมพื้นที่ทั้งสามจังหวัดทั้งบุคลากรจากเขตพื้นที่ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก และผู้บริหารโรงเรียน” ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 2

“ในสถานการณ์ความไม่สงบ การนิเทศที่ขาดศึกษานิเทศก์ ด้วยปัญหาหลาย ๆ อย่าง เกิดการตั้งทีม นิเทศจิตอาสา มีผู้ทรงคุณวุฒิ ศึกษานิเทศก์ ครู ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันในพื้นที่ทำให้มีเครือข่าย นิเทศจิตอาสา ซึ่งโรงเรียนจะรอแต่ศึกษานิเทศก์ นิเทศส่วนตัวไม่ได้ ทุกโรงเรียนจะมีทีมนิเทศ จิตอาสาประจำโรงเรียน” ศึกษานิเทศก์คนที่ 1

“ในส่วนของรูปแบบในการจัดทีมนิเทศจิตอาสา เราจะมีคณะทำงานของเขตพื้นที่ ที่มาจากหลายส่วน ทั้งผู้อำนวยการโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ และผู้ทรงคุณวุฒิ และทีมนิเทศจิตอาสาประจำโรงเรียน ซึ่งมาจากคุณครูที่ผ่านการอบรมแล้ว และไปตั้งคณะกรรมการดำเนินงานที่ทีมนิเทศจิตอาสาประจำโรงเรียน ร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินงานในโครงการด้วยกัน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เยี่ยมเยียนกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านการดำเนินการตามกิจกรรมของโครงการ” ศึกษานิเทศก์คนที่ 3

จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบทางด้านทีมนิเทศจิตอาสา เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญ กล่าวได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่มีการดำเนินการเป็นโครงการที่มีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น ด้วยเป็นการดำเนินงานของบุคลากรหลายฝ่ายในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในการดำเนินงานจิตอาสา ทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับโรงเรียน เพื่อร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกัน แนวทางในการดำเนินงานทั้งการกำหนดคณะทำงาน การร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงาน การร่วมนิเทศ กำกับติดตาม ตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ ในการดำเนินงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

### ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบไปด้วย 8 องค์ประกอบ โดยมีองค์ประกอบด้านการพัฒนาคุณภาพของครู มีค่าน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด และ มีองค์ประกอบด้านทีมนิเทศจิตอาสา เป็นองค์ประกอบใหม่ที่มีการดำเนินการในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เท่านั้น ในการนิเทศโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจัดการเรียนรู้ แบบ Active Learning เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (จชต.) สู่คุณภาพไทยแลนด์ 4.0 โดยยึดหลัก “ศาสตร์พระราชา” ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และ ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้



## 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การพัฒนาคุณภาพของครู เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญ มีค่าน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด ในองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาในทุกมิติ ทั้งผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรครู ชุมชน ตลอดจนองค์กรที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญในการนำองค์ประกอบทางด้านการพัฒนาคุณภาพของครู ไปใช้ในทางปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพอย่างชัดเจน โดยเฉพาะทางด้านการส่งเสริมให้ครูผู้สอนสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและมีการสร้างเครือข่าย รวมถึงทางด้านการนำระบบการประเมินสมรรถนะและผลงานมาใช้เพื่อกระตุ้นการพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอน นำแนวทางทางด้านการส่งเสริมให้ครูผู้สอนสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายช่องทาง ทั้งนี้เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และสำหรับแนวทางการนำระบบการประเมินสมรรถนะและผลงานมาใช้ โดยมีการนำผลงานทางด้านคุณภาพที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนทางด้านทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มาใช้ในการประเมินผลงานของครูผู้สอน เพื่อให้ผลลัพธ์ทางด้านความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานให้กับครูผู้สอน แนวทางดังกล่าวควรปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนระดับประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

1.2 การประเมินผลทางการเรียน เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญในการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีค่าน้ำหนักความสำคัญอันดับสอง รองลงมาจากการพัฒนาคุณภาพของครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินการด้านการส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้วิธีการประเมินผลที่มีความหลากหลาย มีการประเมินผลทั้งระดับบุคคลและการประเมินเป็นทีม มีการประเมินผลในเชิงคุณภาพ เน้นการปฏิบัติจริงของผู้เรียน และประเมินตามสภาพจริงที่เกิดขึ้น ดังนั้น สิ่งที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา ทั้งผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรครู ชุมชน ตลอดจนองค์กรที่เกี่ยวข้อง ควรตระหนักถึงความสำคัญในการประเมินผลทางการเรียนของครูผู้สอน ควรเน้นย้ำให้แนวทางการประเมินผลทางการเรียนมีความถูกต้อง เหมาะสมกับทั้งเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ตลอดจนเหมาะสมกับบริบทในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ วิธีการประเมินผลควรมีความหลากหลายวิธีการ เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถวัดผลและประเมินผลทางการเรียนของผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง ตามความเป็นจริงมีความสอดคล้องกับเป้าหมายทางด้านการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนมากที่สุด ทั้งนี้ เพื่อนำผลลัพธ์การประเมินมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมต่อไป

1.3 ทีมนิเทศจิตอาสา เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญในองค์ประกอบ การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นด้านที่มีความเฉพาะ มีความแตกต่างจากพื้นที่อื่นทั่วไป ซึ่งผล จากการศึกษาพบว่าการปฏิบัติที่ใช้ได้จริง เกิดผลลัพธ์ที่ดีในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมทักษะ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการดำเนินการให้มีการ ขับเคลื่อนสถานศึกษาโดยการดำเนินงานของทีมนิเทศจิตอาสาประจำโรงเรียน ควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของครูผู้สอนโดยทีมนิเทศจิตอาสาประจำโรงเรียน ร่วมกับทีมนิเทศจิตอาสาประจำเขตพื้นที่การศึกษา และควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ในการดำเนินงานระหว่างครูผู้สอนและทีมนิเทศจิตอาสาประจำโรงเรียน ทั้งผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรครู ชุมชน ตลอดจนองค์กรที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญกับแนวทาง ในการปฏิบัติงานของทีมนิเทศจิตอาสาทั้ง 3 ด้านอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อความมี ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดขึ้นอย่างมี ประสิทธิภาพต่อไป

## 2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปใช้ทำวิจัยในสังกัดอื่น เพิ่มเติมมากขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยสำนักงานการศึกษาเอกชน ซึ่งมีสภาพบริบทที่แตกต่างกัน

2.2 ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้และโรงเรียนในเขตชายแดนภูมิภาคอื่น ซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้ รูปแบบที่ครอบคลุม และสามารถนำไปใช้ตามสภาพบริบทของพื้นที่และบริบทของสภาพโรงเรียน ต่อไป

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้นกว่าระดับประถมศึกษาในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาเปรียบเทียบกับกรณีวิจัยในระดับประถมศึกษาและนำข้อมูล มาวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญทั้งระดับประถมศึกษาและระดับที่สูงขึ้นต่อไป

2.4 ควรทำการศึกษาแบบการพัฒนาคูณภาพครูเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่าควรมีรูปแบบอย่างไร เพื่อให้ได้รูปแบบ

การพัฒนาคุณภาพครูที่ชัดเจนนำไปใช้เป็นรูปแบบการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพครูในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

2.5 ควรทำการศึกษารูปแบบที่มณฑลจิตอาสาสำหรับโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการ Active Learning เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่ามีรูปแบบอย่างไร เพื่อให้ได้รูปแบบที่ชัดเจนสามารถนำไปใช้เป็นรูปแบบการดำเนินงานนิเทศโรงเรียนทุกโรงเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

Prince of Songkla University  
Pattani Campus